

براساس داده‌های گمرک ایران تا انتهای تیرماه، دولت نزدیک به ۲۲۱ میلیون دلار تجهیزات نیروگاه‌های خورشیدی وارد کرده است

رشد ۶ برابری واردات تجهیزات برق خورشیدی

فاطمه سادات مرتضوی خبرنگار گروه اقتصاد

این روزها ناترازی شدید انرژی نقل همه محافل شده به طوری که بر اساس آمار رسمی، در بخش گاز هرساله در فصل سرد با ۲۰ تا ۳۰ میلیارد متر مکعب کسری مواجه هستیم؛ شکافی که ناگزیر به محدودیت صنایع یا استفاده گسترده از سوخت‌های مایع در نیروگاه‌ها منجر می‌شود. در حوزه برق نیز مصرف تابستانی ۷۵ هزار مگاوات فراتر می‌رود، درحالی‌که ظرفیت عملی نیروگاه‌ها کمتر از این رقم است، پس لزوم توسعه انرژی خورشیدی راهی است که باید با سرعت بیشتری به‌سمت آن حرکت کرد. در روزهای گذشته بود که رئیس‌جمهور در حساب کاربری خود در ایکس، از بهره‌برداری ۱۳۰ مگاوات برق نیروگاه خورشیدی و آغاز عملیات اجرایی نیروگاهی خورشیدی با ظرفیت ۲۹۵ مگاوات خبر داد. وی افزود: «این پروژه‌ها با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اجرا شده و گام‌های اولیه برای رفع ناترازی برق کشور محسوب می‌شود. در همین راستا، خرداد ماه امسال بود که خبر تخصیص ۱٫۵ میلیارد دلار تسهیلات ارزی برای واردات تجهیزات برق خورشیدی، منتشر شد. بر این اساس با تصمیم شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا، مقرر شد در راستای توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، بانک‌های عامل با تأیید بانک مرکزی مبلغ ۱٫۵ میلیارد دلار تسهیلات ارزی برای واردات تجهیزات مورد نیاز ۷ هزار مگاوات نیروگاه خورشیدی در اختیار وزارت نیرو قرار دهند. نگاهی به آمارهای گمرک ایران نشان می‌دهد، دولت در چهار ماهه نخست امسال بیش ۲۲۱ میلیون دلار تجهیزات برق خورشیدی وارد کرده است که ۶ برابر واردات تجهیزات برق خورشیدی در مدت مشابه سال ۱۴۰۳ است. گرچه هنوز برای حرکت به‌سمت تجهیز ۷ هزار مگاوات نیروگاه خورشیدی خیلی زود است، اما به نظر می‌رسد دولت عزم خود را برای توسعه این بخش جزم کرده است.

برق خورشیدی راهکاری برای کاهش ناترازی انرژی

همان‌طور که می‌دانید ناترازی انرژی یکی از بحران‌های پیش‌روی اقتصاد و صنعت کشور است که هر ساله عمیق‌تر می‌شود؛ چراکه مشکل نیروز و امروز نیست. طبق آخرین آمار، روند ناترازی برق از سال ۱۳۹۲ شروع شده اما از سال ۱۴۰۰ شدت گرفته. شواهد حاکی از آن است که میزان ناترازی برق در سال جاری نسبت به سال ۱۴۰۳ هم شدت گرفته است. طبق آخرین آمار رسمی میزان مصرف برق در تابستان ۱۴۰۴ از ۷۶ هزار مگاوات عبور کرد و رکورد جدیدی را ثبت کرد. بر همین اساس بدیهی است حرکت ایران به سمت توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر خصوصاً برق خورشیدی باید شدت بگیرد. تا به امروز نیز طبق آمار BP، ظرفیت تولید برق خورشیدی و بادی ایران نیز به ترتیب ۵۰۰ و ۴۰۰ مگاوات است و ایران در سال ۲۰۲۴ حدود ۲ تراوات ساعت برق تجدیدپذیر تولید کرده است؛ یعنی معادل ۰٫۰۴ درصد از کل برق تجدیدپذیر تولیدی در دنیا. این موضوع نشان می‌دهد که با وجود سهم بالای ایران در تولید منابع هیدروکربوری در دنیا، این سهم در منابع تجدیدپذیر تقریباً صفر است. البته این موضوع، اتفاق عجیبی

نقدی بر پیش‌نویس دستورالعمل اجرایی فوق‌العادهٔ خاص

علی‌زاهدی‌نیا <i>کاشانهٔ حقوق و مقررات اداری</i>
نگاه مجلس شورای اسلامی به موضوع حقوق و دستمزد دریافتی کارکنان نظام‌اداری مبتنی بر پیاده‌سازی عدالت در پرداخت‌ها بوده است. از همین رو قانون‌گذار به موجب قانون برنامه هفتم و در راستای تحقق عدالت، این گمته‌نظام‌اداری ما تلاش کرده است تا میزان دریافتی کارکنان دستگاه‌های مختلف در نظام‌اداری ایران را به یکدیگر نزدیک‌تر کرده و به عبارت بهتر پرداخت‌ها را عادلانه‌تر کند. لذا دستورالعمل مذکور نیز باید در راستای تأمین عدالت و تحقق منویات قانون‌گذار تدوین شود. در این نوشتار سعی خواهیم کرد نقدهایی که بر این دستورالعمل وارد است و می‌تواند بنیان‌های مصوبه به مجلس یعنی عدالت در پرداخت‌ها را مورد خدشه و تعرض قرار دهد اجمالاً بررسی نماییم.
ابهام در جامعه‌هدف نظام‌اداری ایران بر مبنای قوانین و دستورالعمل‌های موجود و حاکم از وجود نیروهای مختلفی استفاده می‌نماید که همه این نیروها بر اساس موازین قانونی در نظام‌اداری به کار گرفته شدند از جمله: الف- کارمندان رسمی، ب- کارمندان پیمانی، ج- کارمندان قرارداد کار معین که خود به دو دسته تقسیم می‌شوند: کارمندان قرارداد معین تابع قانون مدیریت خدمات کشوری و کارمندان قرارداد معین کارگری موضوع ماده ۱۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری که در دستگاه‌های اجرایی تابع قانون کار محسوب می‌شوند و قانون‌گذار به درستی در تبصره ماده مذکور از این افراد تحت عنوان کارمندانی که به موجب قانون کار در دستگاه‌ها به کارگیری می‌شوند استفاده کرده است. یعنی این افراد هم مانند بقیه کارمند دستگاه هستند فقط مبنای دریافت حقوق این قبیل افراد متفاوت است، لذا هر حکمی از جنبه حقوق و مزایا برای کارمندان دستگاه اجرایی مقرر می‌گردد برای این کارمندان هم

نیست زیرا به عنوان مثال سهم عربستان به عنوان سومین تولیدکننده بزرگ نفت و گاز دنیا از تولید برق تجدیدپذیر فقط ۱۲/۰ درصد است.

تخصیص ۱٫۵ میلیارد دلار تسهیلات ارزی برای برق خورشیدی

یکی از گزینه‌های دولت برای کاهش ناترازی، کمک گرفتن از انرژی خورشیدی و توسعه این فناوری برای جبران بخشی از ناترازی است. در همین راستا دولت امسال در خردادماه رقم ۱٫۵ میلیارد دلار برای واردات تجهیزات برق خورشیدی هدفگذاری کرده است. بر اساس این مصوبه، با بانک‌های عامل با تأیید بانک مرکزی موظف شدند مبلغ ۱٫۵ میلیارد دلار تسهیلات ارزی برای واردات تجهیزات مورد نیاز ۷ هزار مگاوات نیروگاه خورشیدی در اختیار وزارت نیرو قرار دهند.

رشد ۶ برابری واردات تجهیزات برق خورشیدی

بررسی داده‌های گمرک ایران حاکی از آن است که تا انتهای تیرماه سال جاری، نزدیک‌به ۲۲۱ میلیون دلار، دولت تجهیزات مربوط به نیروگاه‌های خورشیدی را وارد کشور کرده است که نسبت به ۳۸ میلیون دلار واردات تجهیزات انرژی خورشیدی در سال ۱۴۰۳ نزدیک ۶ برابر افزایش پیدا کرده است. در همین راستا گفتنی است مثل سال‌های گذشته چین بزرگ‌ترین فروشنده تجهیزات انرژی خورشیدی به ایران بوده است به طوری که بیش از ۷۵ درصد پتل‌های خورشیدی وارداتی مستقیماً از چین تأمین خواهد شد و این کشور همچنان بزرگ‌ترین صادرکننده به ایران باقی می‌ماند. حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد واردات از طریق امارات انجام می‌شود که عمدتاً به‌عنوان مسیر ترانزیت برای پتل‌ها و اینورترهای چینی و آسیایی عمل می‌کند. همچنین ترکیه سهمی نزدیک به ۵ درصد در واردات تجهیزات پتل و اینورتر دارد، به ویژه در پروژه‌های کوچک و متوسط مقیاس، ایران به‌سرار خرید از ترکیه می‌رود. سهم کشورهای اروپایی در صادرات تجهیزات برق خورشیدی مانند آلمان و ایتالیا حدود ۷ درصد است و عمدتاً مربوط به سیستم‌های پیشرفته ذخیره انرژی و اینورترهای تخصصی می‌باشد. اما در مجموع بیش از ۹۰ درصد تجهیزات خورشیدی ایران در سال ۱۴۰۴ از آسیا تأمین می‌شود و اروپا سهم نسبتاً محدودتری در پروژه‌های تخصصی ایفا می‌کند. بر اساس داده‌ای گمرک ایران، در ۴ ماهه نخست سال جاری ایران بیش از ۱۴۶ میلیون دلار تجهیزات انرژی خورشید از چین وارد کرده است. در رده بعدی امارات قرار گرفته که تا تیر ماه امسال حدود ۳۸ میلیون دلار تجهیزات برق خورشیدی به ایران فروخته است. از بین کشورهای اروپایی نیز آلمان در این مدت بیش از ۲۶ میلیون دلار تجهیزات انرژی خورشیدی صادر کرده است. سهم ترکیه نیز از صادرات تجهیزات برق خورشیدی در این مدت از میان کشورهای همسایه حول و حوش ۵ میلیون و ۶۰۰ هزار دلار بوده است. همچنین در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته باید گفت از میان حدود ۳۹ میلیون دلار واردات مربوط به تجهیزات برق خورشیدی، نزدیک به ۳۸ درصد آن از چین خریداری شده و در رتبه بعدی امارات بوده که نزدیک به ۵ میلیون و ۸۰۰ هزار دلار تجهیزات برق خورشیدی به ایران فروخته

است که ۱۵ درصد از واردات را شامل می‌شود.

سرعت چشمگیر نصب پتل خورشیدی در کشورهای همسایه

چین پیشتاز تولید برق خورشیدی در جهان است. طبق آمار BP، چین به ۱۶۶۸ تراوات ساعت بزرگ‌ترین تولیدکننده برق سبز در دنیا ست و آمریکا با تولید ۷۳۷ تراوات ساعت در جایگاه دوم قرار دارد. نکته جالب اینکه چین ۲٫۲۵ برابر آمریکا، برق تجدیدپذیر تولید می‌کند، هر چند چینی‌ها ۶۱ درصد از برق خود را از زغال‌سنگ تولید می‌کنند ۲۵۵ درصد از کل برق سبز دنیا نیز توسط چین تولید می‌شود. ظرفیت تولید برق خورشیدی و بادی چین به ترتیب ۶۱۰ و ۴۴۲ گیگاوات است. ظرفیت تولید برق تجدیدپذیر در چین از مجموع ظرفیت تولید برق تجدیدپذیر در ۹ کشور بزرگ دیگر به میزان ۱۰ گیگاوات بیشتر است. افزون بر این بر اساس گزارش‌شی که در اردیبهشت ماه امسال در «فره‌نختگان» منتشر شده است ترکیه و پاکستان نیز ۲۰ برابر ایران پتل خورشیدی نصب کرده‌اند. در همین راستا باید گفت، بر اساس گزارش شرکت عملیات بازارهای انرژی (EPA) در سال ۲۰۲۴، کل ظرفیت نصب‌شده تولید برق ترکیه به ۱۱۵ هزار و ۳۸۲ مگاوات رسیده که نسبت به سال قبل ۸۷۴۷ مگاوات افزایش داشته است. این گزارش نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ جهش بزرگی در ظرفیت نصب‌شده انرژی خورشیدی رخ داده است. طی سال ۲۰۲۴ کل ظرفیت انرژی خورشیدی نصب‌شده ترکیه، شامل نیروگاه‌های دارای مجوز و بدون مجوز، با ۷۳ درصد افزایش از ۱۱٫۳ هزار مگاوات به ۱۹٫۶ هزار مگاوات رسیده است. ظرفیت انرژی بادی نصب‌شده ترکیه نیز در سال ۲۰۲۴ از ۱۱٫۸ هزار مگاوات به ۱۲٫۶ هزار مگاوات رسیده است. افزون بر این، طبق گزارش اتاق بازرگانی چین، پاکستان بین سال‌های ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۴ حدود ۲۴ هزار مگاوات مازول چینی وارد کرده که ۱۷ هزار مگاوات آن مربوط به سال ۲۰۲۴ است. براساس آخرین گزارش برنامه سیستم‌های انرژی فوئول‌لانتایک آژانس بین‌المللی انرژی (IEA-PVPS)، اگرچه هنوز ظرفیت جمعی نصب‌شده پاکستان در پایان سال ۲۰۲۴ به ۴۲۰۰ مگاوات رسیده‌و این کشور در رتبه ۳۵ جهان قرار گرفته، اما در سال ۲۰۲۴ این کشور از یک واردات ۱۷ گیگاوات ظرفیت جدید، به پنجمین واردکننده بزرگ تجهیزات برق خورشیدی در جهان تبدیل شد. براساس گزارش‌ها، بخش عملده‌ای از رشد پاکستان در بخش انرژی خورشیدی مربوط به پتل‌های پشت‌بامی است. اوایل سال ۲۵، رئیس انجمن انرژی خورشیدی پاکستان می‌گوید افزایش شدید قیمت انرژی، مردم را تشویق کرده تا وابستگی خود را به شبکه برق دولتی کاهش دهند و آن‌ها به انرژی خورشیدی پشت‌بامی به‌عنوان راهی برای تولید برق برای خود روی آورده‌اند. آمارها نیز نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۳، تقاضای پاکستان برای برق از شبکه دولتی نسبت به سال قبل از خود حدود ۹ درصد کاهش یافته است.

لزوم اعمال سیاست‌گذاری کارآمد

گرچه واردات پتل‌ها و اینورترهای خورشیدی به ایران یک گام مثبت در توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر است، اما کارشناسان تأکید می‌کنند که تنها تأمین تجهیزات

اساس شناخت و دریافت خود برداشت خواهد نمود و در نهایت دستورالعمل اجرایی فوق‌العاده خاص هم به مانند بسیاری از دستورالعمل‌های گذشته دچار ابهامات فراوان در اجرا خواهد شد. یکی از این ابهامات و چالش‌ها نوع امتیازدهی از جهت کیفیت و کمیت است که قطعاً دستگاه‌ها را دچار مشکلات عدیده‌ای خواهد نمود و در مقام اجرا چالش‌هایی را ایجاد خواهد کرد که آن عدالتی که برای آن این مصوبه به‌گذرانده شده است محقق نخواهد شد، بلکه به ضد آن تبدیل خواهد شد.

اولاً نگهداشت نیروی انسانی عنوان زیبایی است و در عین حال بر معنا و پرغز و نیاز و ضرورت، اما بر اساس چه شاخص‌هایی؟ چرا تعریف از نگهداشت برای هر دستگاهی باید متفاوت باشد؟ چرا باید شاخص‌های نیروی انسانی در هر دستگاه جداگانه بررسی شود؟

دستورالعملی می‌توانست شاخص‌های نگهداشت نیروی انسانی را مشخص نماید و در مرحله بعدی تعیین مصادیق و تطبیق وضعیت دستگاه‌ها با این شاخص‌ها را بر عهده کارگروهی که در همین دستورالعمل معین شده است قرار دهد تا از اعمال سلاقی شخصی در مقام اجرا پیشگیری گردد.

ثانیاً گذاشتن حداقل و حداکثر، خود اولین گام برای ایجاد تعارض و چالش در مقام اجرا خواهد بود. اصل آن است که مانند دو بند گذشته امتیاز مشخص هر شاخص تعیین شود و در صورت تحقق وضعیت دستگاه با آن شاخص همان امتیاز به فرد یا دستگاه داده شود. بنابراین حداقل و حداکثر چالش‌زا خواهد بود ما نیاز مند یک عدد هستیم به دو عدد.

این حداقل و حداکثر می‌تواند چالش جدیدی بین کارکنان و مدیران ایجاد کند و شائبه اعمال سلیقه از سوی مدیران را تقویت خواهد کرد و در نهایت به فاصله گرفتن از عدالت منتهی خواهد شد. به طور کلی به نظر می‌رسد این دستورالعمل موضوع را پیچیده کرده است در حالی‌که می‌توانست بسیار ساده‌تر از این موضوع را مطرح و ضمانت اجرای دقیق آن را فراهم نماید.

همان نگاه همیشگی در نظام اداری ایران که در رأس آن مرکز قرار گرفته و در منتهی‌الیه آن کارکنان نظام اداری در صف و در شهرستان‌ها و بخش‌ها، متأسفانه به چشم می‌خورد. به نظر می‌رسد وقت آن رسیده است که چشم‌ها را بشویم و جور دیگری ببینیم. کارکنانی که بار عمده پاسخگویی به مردم بر دوش آنهاست و با کمترین امکانات و در سخت‌ترین شرایط مشغول خدمت‌رسانی به مردم و رفع حوائج عامه هستند نیازمند توجه بیشتری هستند. هر چند نمی‌توان منکر قدرت برنامه‌ریزی و تولید فکر در ستاد دستگاه اجرایی شد اما آن کسی که این فکر تولید شده را باید اجرا کند کار مداری است که در شهرستان‌ها و بخش‌ها و با وجود محرومیت‌ها و کمبود امکانات به بهترین شکل این برنامه‌ریزی را اجرا نموده و موجب رضایتمندی مردم عزیر یا فراهم می‌نماید، آن هم در این شرایط خطیری و حساس میهن عزیزمان ایران. بنابراین سزاوار است که توجه بیشتری به این کارکنان صف انجام شود، لذا به نظر می‌رسد ترتیب مندرج در دستورالعمل باید معکوس شود، یعنی کارکنان شاغل در بخش‌ها و شهرستان‌ها، کارکنان شاغل در ستاد دستگاه اجرایی در استان‌ها و کارکنان شاغل در ستاد دستگاه اجرایی در مرکز.

اگر بنای این مصوبه به مجلس محترم شورای اسلامی تحقق عدالت است و اگر این دستورالعمل برای تحقق بهتر و شایسته‌تر این مصوبه به مجلس شورای اسلامی تدوین می‌شود عدالتی را اقتضای می‌نماید به کارکنانی که در صف خدمت می‌نمایند و در سطر اول خدمت‌گزاری به مردم و جلب رضایت ارباب رجوع تلاش می‌کنند و رضایتمندی از نظام اداری به مقدار زیادی وابسته به عملکرد آنهاست توجه شایانی شود.

کیفیت و کمیت امتیازدهی

یکی از ویژگی‌های نگارش دستورالعمل‌ها در نظام اجرایی ماروئشن و غیر قابل تفسیر بودن آن است؛ چراکه اگر این خصیصه در دستورالعمل نباشد تفسیر به‌رأی زیاد خواهد شد و هر فردی هر دستگاهی بر

یکی از عوامل اصلی انحراف بودجه مسئولیت اجتماعی را می‌توان در تصمیم‌ها و فشارهای نمایندگان مجلس جست‌وجو کرد؛ جایی که آن‌ها با اعمال فشارهای غیرقانونی و بعضاً تهدید صاحبان صنایع، بودجه مسئولیت اجتماعی را فدای اهداف شخصی خود می‌کنند. این رفتار برخی از نمایندگان و اعمال فشارهای آن‌ها به صنایع موجب شده تا شرکت‌ها توانایی برنامه‌ریزی و اجرای تصمیم‌ها بر پایه مطالعات رفتار علاوه بر آنکه سوءاستفاده از جایگاه نمایندگی به شمار می‌رود، سد بزرگی بر سر راه توسعه کشور است. رفتارهایی که می‌تواند موجب بروز نارضایتی‌های اجتماعی و بعضاً مشکلات امنیتی را فراهم کند. به همین منظور لازم است علاوه بر هیت نظارت بر رفتار نمایندگان، سازمان بازرسی و قوه قضائیه نیز به موضوع ورود کرده و تخلفات برخی نمایندگان در به انحراف کشیده شدن بودجه را بررسی کنند. ضمن اینکه شورای نگهبان نیز لازم است در موضوع احراز صلاحیت داوطلبان انتخابات مجلس، رفتارهای این چنینی را مدنظر قرار دهد؛ رفتارهایی که منجر به جلوگیری از توسعه و بروز نارضایتی‌های اجتماعی می‌شود.